

O INTERVENTNIH UKREPIH ZA ZAJEZITEV EPIDEMIJE COVID-19 IN OMILITEV NJENIH POSLEDIC ZA DRŽAVLJANE IN GOSPODARSTVO

Prvi ukrepi za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic na državljane in gospodarstvo so že stopili v veljavo (predstavitev je dostopna na naši spletni strani <https://faturmenard.com/category/novice/>). Drugi sveženj ukrepov je bil sprejet v okviru *Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo* (»ZIUZEOP«), ki bo začel veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu. Večina ukrepov velja od 13. 3. 2020 do 31. 5. 2020 (in nadaljnjih 30 dni, če epidemija COVID-19 ne bo preklicana do 15. 5. 2020).

1. UKREPI NA PODROČJU DELA IN PLAČEVANJA PRISPEVKOV ZA SOCIALNO VARNOST, ZDRAVSTVENEGA VARSTVA IN ZDRAVSTVENEGA ZAVAROVANJA

ZIUZEOP posega v nekatere določbe Zakona o interventnih ukrepih na področju plač in prispevkov (»ZIUPPP«), ki je stopil v veljavo 29. 3. 2020. V nadaljevanju predstavljamo veljavne ukrepe v zvezi s pravicami in obveznostmi delodajalcev glede odreditve delavcev na čakanje, nezmožnostjo opravljanja dela delavcev zaradi višje sile, povračilom izplačanih nadomestil delodajalcem za takšne delavce in oprostitvijo plačila prispevkov delodajalcev, po obeh zakonih.

Začasni ukrepi na podlagi ZIUZEOP v zvezi s povračilom izplačanega nadomestila delavcem na začasnem čakanju na delo in delavcem, ki dela ne opravljajo zaradi višje sile, ter oprostitvijo plačila prispevkov delodajalcev, veljajo od 13. 3. 2020 do 31. 5. 2020 (z morebitnim podaljšanjem za 30 dni), po izteku tega obdobja pa veljajo relevantne določbe ZIUPPP.

a) Pravica do povračila izplačanega nadomestila plače

ZIUZEOP v korist delodajalcev ureja povračilo izplačanih nadomestil plač za:

- delavce, katerim je bilo odrejeno čakanje na delo, ker jim delodajalec zaradi epidemije ne more zagotavljati dela; in
- delavce, ki ne morejo opravljati dela zaradi višje sile (epidemije COVID-19), natančneje zaradi varstva otrok ob zaprtju vrtcev in šol ter zaradi drugih objektivnih razlogov, nezmožnosti prihoda na delo zaradi ustavitve javnega prevoza ali zaprtja mej s sosednjimi državami.

Do povračila nadomestila so upravičeni vsi delodajalci, razen neposrednih ali posrednih uporabnikov državnega ali občinskega proračuna, katerih delež prihodkov iz javnih virov je bil v letu 2019 višji od 70%, in delodajalci, ki opravljajo finančno ali zavarovalniško dejavnost.

Do nadomestila je upravičen delodajalec, ki oceni, da bodo njegovi prihodki v prvem polletju 2020 upadli za več kot 20% glede na isto obdobje leta 2019 in v drugem polletju leta 2020 ne bodo dosegli več kot 50% rast prihodkov glede na isto obdobje leta 2019. Delodajalci, ki niso poslovali v celotnem letu 2019, so do pomoči upravičeni, če so utrpeli vsaj 25% zmanjšanje prihodkov v mesecu marcu 2020 v primerjavi s prihodki v mesecu februarju 2020 ali vsaj 50% zmanjšanje prihodkov v mesecu aprilu ali maju 2020 v primerjavi s prihodki v mesecu februarju 2020.

Do pomoči ni upravičen delodajalec:

- ki ne plačuje obveznih dajatev in ne izpolnjuje drugih denarnih nedavčnih obveznosti v skladu z zakonom, ki ureja finančno upravo, ki jih pobira davčni organ, če ima neplačane zapadle obveznosti na dan vložitve vloge. Šteje se, da delodajalec ne izpolnjuje obveznosti iz te alineje tudi, če na dan oddaje vloge ni imel predloženih vseh obračunov davčnih odtegljajev za dohodke iz delovnega razmerja za obdobje zadnjih petih let do dne oddaje vloge;

- če je v času odločanja Zavoda RS za zaposlovanje o upravičenosti do pomoči zoper njega uveden postopek stečaja (stečaj je uveden z vložitvijo predloga za začetek postopka stečaja).

V primeru, da ob predložitvi letnih poročil za leto 2020 pogoj upada prihodkov ne bo izpolnjen, bo delodajalec, ki je prejel povračilo nadomestila, moral naknadno vrniti celotno prejeto pomoč. Prav tako mora delodajalec, ki naknadno ugotovi, da ne izpolnjuje pogojev za povračilo nadomestila plač, o tem obvestiti FURS. Znesek prejete pomoči delodajalec vrne na podlagi ugotovitvene odločbe, in sicer v roku 30 dni.

Po poteku veljavnosti ukrepov po ZIUZEOP (praviloma 1. 6. 2020) pa so do nadomestila za izplačane plače delavcev na čakanju v skladu z ZUIPPP upravičeni delodajalci, ki:

- predložijo opis poslovnega položaja zaradi posledic epidemije;
- so napotili na čakanje vsaj 30% zaposlenih delavcev in
- se zavežejo, da bodo te delavce ohranili na delovnem mestu vsaj 6 mesecev po začetku čakanja.

V skladu z ZUIPPP so delodajalci do povračila izplačanih plač upravičeni tudi za delavce, ki zaradi karantene ne morejo opravljati dela, če izjavijo, da jim ne morejo organizirati dela na domu.

Delodajalci so do povračila za nadomestilo izplačanih plač po ZIUZEOP upravičeni do 31. 5. 2020 (do 30. 6. 2020 v primeru podaljšanja), po tem pa v skladu z ZUIPPP le enkrat in največ za 3 mesece, do 30. 9. 2020.

b) **Odreditev čakanja na delo**

Delodajalec lahko delavca napoti na čakanje na delo najdlje do 31. 5. 2020, in sicer v pisnem napotilu, v katerem mora določiti trajanje čakanja na delo, možnosti in način poziva delavcu, da se predčasno vrne na delo in višino nadomestila plače. Če se delavec predčasno vrne na delo, mora delodajalec o tem obvestiti Zavod RS za zaposlovanje.

Če delodajalec med čakanjem na delo delavca pozove na delo za največ 7 zaporednih dni v mesecu, obdrži pravico do povračila nadomestila izplačane plače po ZIUZEOP (do 31. 5. 2020).

Delavec lahko v dogovoru z delodajalcem med čakanjem na delo izrabi pravico do letnega dopusta, v tem času pa ima pravico do nadomestila plače v skladu z Zakonom o delovnih razmerjih (»ZDR-1«).

c) **Obveznosti delodajalca**

Med čakanjem na delo in v času, ko delavec dela ne opravlja zaradi višje sile, mora delodajalec delavcu izplačevati neto nadomestilo plače v višini, določeni z ZDR-1 začasno nezmožnost zagotavljanja dela iz poslovnega razloga (t.j. 80% povprečne mesečne plače za polni delovni čas iz zadnjih 3 mesecev), vendar najmanj v višini minimalne plače v Republiki Sloveniji (940,58 EUR). Delodajalec v tem času ne sme odrediti nadurnega dela, če to delo lahko opravi z delavci na čakanju. Prav tako mora o pozivu delavcu na delo in o prenehanju odsotnosti zaradi višje sile obvestiti Zavod RS za zaposlovanje.

V primeru kršitve navedenega mora delodajalec prejeta sredstva vrniti v trikratni višini. Delodajalec je prav tako dolžan vrniti prejeta sredstva, če začne postopek likvidacije v obdobju prejemanja sredstev ali v obdobju po prenehanju prejemanja sredstev, ki je enako obdobju prejemanja sredstev.

Po prenehanju veljavnosti ZIUZEOP pa je v skladu z ZUIPPP delodajalec dolžan delavcu na čakanju in delavcu, ki mu je bila odrejena karantena, izplačati neto nadomestilo plače v višini, določeni z ZDR-1

za začasno nezmožnost zagotavljanja dela iz poslovnega razloga (t.j. 80% povprečne mesečne plače za polni delovni čas iz zadnjih 3 mesecev) in poravnati prispevke za socialna zavarovanja, pri čemer ZUIPPP ne določa, da nadomestilo ne sme biti nižje od minimalne plače v Republiki Sloveniji. V času prejemanja povračila izplačanega nadomestila plač delodajalec ne sme začeti postopka odpovedi pogodbe o zaposlitvi ali odpovedati pogodbe o zaposlitvi iz poslovnih razlogov in ne sme odrediti nadurnega dela, če to delo lahko opravi z delavci na začasnem čakanju na delo. V primeru kršitev navedenega mora delodajalec vrniti prejeta sredstva, kot tudi, če začne postopek likvidacije v obdobju prejemanja sredstev ali v enakem obdobju po prenehanju prejemanja sredstev.

Delavcu, ki je med čakanjem na delo pridobil pravico do odsotnosti z dela na podlagi predpisov o zdravstvenem zavarovanju (npr. bolniška odsotnost) ali starševskem varstvu in do ustreznega nadomestila plače in plačila prispevkov, delodajalec ne izplačuje nadomestila plače po ZIUZEOP in po ZUIPPP.

d) Višina povračila nadomestil za izplačane plače in plačilo prispevkov

Republika Slovenija povrne delodajalcu izplačano nadomestilo plače za delavce na čakanju ali odsotne zaradi višje sile, v višini izplačanega nadomestila, zmanjšanega za prispevke zavarovanca. Pri tem je višina povračila nadomestila omejena na povprečno mesečno plačo v letu 2019 (1.753,84 EUR).

Delodajalci so za delavce na čakanju in odsotne zaradi višje sile, za katere so upravičeni do izplačanih nadomestil plač po ZIUZEOP, kot tudi za tiste delavce, ki ne delajo zaradi višje sile, ki ni posledica epidemije COVID-19 in iz tega naslova prejemanje nadomestila plače, oproščeni plačila prispevkov za vsa socialna zavarovanja od nadomestila plače od 13. 3. 2020 do 31. 5. 2020, vendar največ od nadomestila plače do višine povprečne mesečne plače za leto 2019.

Od 1. 6. 2020 pa so delodajalci po ZUIPPP upravičeni do povračil izplačanih nadomestil plače za delavce na čakanju v višini 40% nadomestila plače, največ do najvišjega zneska nadomestila za primer brezposelnosti. Za delavce, ki dela ne morejo opravljati zaradi odredene karantene, izplačana nadomestila Republika Slovenija povrne v celoti.

e) Postopek in način uveljavljanja povračila nadomestil plače

Povračilo nadomestila v skladu z ZIUZEOP delodajalci uveljavljajo tako, da pri Zavodu RS za zaposlovanje vložijo elektronsko vlogo v 8 dneh od napotitve delavca na čakanje, vendar najpozneje do 31. 5. 2020.

Povračilo lahko uveljavljajo tudi za delavce, napotene na čakanje, ali ki dela niso mogli opravljati zaradi višje sile, za obdobje od 1. 4. 2020, z elektronsko vlogo v 8 dneh od uveljavitve ZIUZEOP (vloge, vložene po ZUIPPP se obravnavajo po ZIUZEOP). Po 1. 6. 2020 lahko delodajalci po ZUIPPP uveljavljajo pravico do povračila nadomestila v 8 dneh od napotitve delavca na čakanje, vendar najpozneje do 30. 9. 2020.

f) Oprostitev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za delavce, ki delajo

Delodajalci so za delavce, ki so obvezno zavarovani na podlagi delovnega razmerja, oproščeni plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ki zapadejo v plačilo v aprilu in maju 2020. Do navedenega ukrepa niso upravičeni neposredni in posredni uporabniki proračuna Republike Slovenije in občinskih proračunov ter finančne družbe in zavarovalnice. Vsakemu zaposlenemu, ki dela in čigar zadnja izplačana mesečna plača ni preseгла trikratnika minimalne plače, morajo delodajalci izplačati mesečni krizni dodatek v višini 200 EUR, ki je oproščen davkov in prispevkov.

g) Ukrepi za samozaposlene

Samozaposleni, ki zaradi epidemije (i) ne more opravljati svoje dejavnosti, ali (ii) jo opravlja v bistveno zmanjšanem obsegu, pri čemer bistveno zmanjšan obseg opravljanja dejavnosti pomeni (a) vsaj 25% zmanjšanje prihodkov v mesecu marcu 2020 v primerjavi s prihodki v mesecu februarju 2020 ali (b) vsaj 50% zmanjšanje prihodkov v mesecu aprilu ali maju 2020 v primerjavi s prihodki v mesecu februarju 2020, je upravičen do mesečnega temeljnega dohodka.

Poleg navedenega pogoja pod (i) ali (ii) zgoraj, morajo samozaposleni izpolnjevati tudi pogoj, da so jim njihovi prihodki v prvem polletju 2020 upadli za več kot 20% glede na isto obdobje leta 2019 in v drugem polletju leta 2020 ne bodo dosegli več kot 20% rasti prihodkov glede na isto obdobje leta 2019. V primeru, da ta pogoj ne bo dosežen, bodo morali vrniti prejeto pomoč.

Za samozaposlene se štejejo tudi družbeniki, ki so poslovodne osebe v gospodarski družbi in so zavarovani na podlagi pogodbe civilnega prava z družbo za opravljanje funkcije.

Samozaposleni so upravičeni do mesečnega temeljnega dohodka v višini 350 EUR za marec 2020 in po 700 EUR za april in maj 2020, če so opravljali dejavnost najmanj od 13. 3. 2020 do uveljavitve ZIUZEOP. Upravičenec mora preko informacijskega sistema FURS predložiti izjavo, da je upravičena oseba in da zaradi epidemije ne more opravljati svoje dejavnosti oziroma jo opravlja v bistveno zmanjšanem obsegu. Navedena izjava je informacija javnega značaja, ki bo objavljena na spletni strani FURS.

Samozaposleni so za april in maj 2020 oproščeni plačila prispevkov za obvezna socialna zavarovanja.

h) Zdravstveno varstvo in zavarovanje

Delavcem, samostojnim podjetnikom, družbenikom, ki poslovodno funkcijo opravljajo kot glavni poklic ter kmetom, ki imajo na dan uveljavitve ZIUZEOP pravico do nadomestila zaradi bolniške odsotnosti ali to pravico pridobijo po uveljavitvi ZIUZEOP, bo nadomestilo krito iz sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja, od uveljavitve ZIUZEOP do prenehanja razlogov začasno zadržanost od dela, najdlje pa do 31. 5. 2020. Vlogo za uveljavitev pravice mora upravičenec vložiti najkasneje do 30. 9. 2020.

i) Kazenske določbe

Delodajalec mora plačati globo od 3.000 do 20.000 EUR, če:

- ne izplačuje neto nadomestil plač delavcem;
- v času prejemanja delnega povračila nadomestil plače delavcem odredi nadurno delo;
- ne obvesti Zavoda RS za zaposlovanje v primeru, da delavca pozove, da se vrne na delo;
- ne obvesti Zavoda RS za zaposlovanje z dnem prenehanja odsotnosti delavca iz razlogov višje sile;
- Zavodu RS za zaposlovanje ne omogoči administrativnega in finančnega nadzora;
- ne obvesti FURS o naknadni ugotovitvi o neizpolnjevanju pogojev za upravičenja po ZIUZEOP.

j) Vračilo prejetih sredstev

Osebe, ki so uveljavljale povračilo izplačanih nadomestil plač delavcem na čakanju na delo ali ki zaradi višje sile ne morejo opravljati dela, oprostitev plačila prispevkov ali izredno pomoč v obliki temeljnega dohodka, morajo v primeru, da v letu 2020 od uveljavitve ZIUZEOP pride do delitve dobička, izplačil dela plač za poslovno uspešnost ali nagrad poslovodstvu, vrniti prejeta sredstva z zakonskimi zamudnimi obrestmi.

2. SPREMEMBE V ZVEZI Z ODLOGI PLAČIL BANČNIH POSOJIL

ZIUZEOP delno spreminja tudi Zakon o interventnem ukrepu odloga plačila obveznosti kreditojemalcev (»ZIUOPOK«), ki je stopil v veljavo 29. 3. 2020, in sicer se za čas trajanja odloga plačil podaljša tudi zapadlost pogodb o zavarovanju. Hkrati izrecno določa, da se v obdobju odloga na odloženi del glavnice obračunavajo obresti po redni obrestni meri, ki je bila dogovorjena ob sklenitvi kreditne pogodbe.

Prepoved izplačevanja dividend in drugih plačil – za kreditojemalca, ki je gospodarska družba in mu je banka odobrila odlog plačila v skladu z ZIUOPOK, velja prepoved izplačila dobička, nagrad za poslovno uspešnost članom posloводства in zaposlenim ter izplačevanja drugih finančnih obveznosti do nadrejenih oziroma povezanih družb ali lastnikov (prepoved se vključi v aneks h kreditni pogodbi).

Državna poročstva – Republika Slovenija kot porok odgovarja bankam in hranilnicam s sedežem v Republiki Sloveniji za izpolnitev določenega dela zapadlih obveznosti kreditojemalcev, ki so predmet odloga po ZIUOPOK, v višini (i) 25 % zneska dvanajstih odloženih mesečnih obrokov kreditov, ki bi zapadli v obdobju, za katerega je bil dogovorjen odlog ali (ii) 50 % zneska dvanajstih odloženih mesečnih obrokov kreditov, ki bi zapadli v obdobju, za katerega je bil dogovorjen odlog v primeru kreditojemalcev, ki opravljajo dejavnost, za katero je bilo z vladnim ali občinskim odlokom določeno, da se opravljanje storitve oziroma prodaja blaga zaradi epidemije virusa začasno prepove, in v primeru kreditojemalcev, ki so fizične osebe.

Poroštva bodo veljala tudi za nove kreditne pogodbe, ki bodo morale vsebovati še naslednje določbe:

- (i) da je terjatev banke iz kreditne pogodbe, zavarovane s poroštvom, najmanj v enakem položaju kot terjatve ostalih upnikov do istega kreditojemalca, nastalih po izdaji jamstva;
- (ii) zavezo kreditojemalca, da ne bo zastavljal ali drugače obremenjeval svojega premoženja, če bi to pomenilo zmanjšanje zavarovanja ali premoženja za poplačilo.

Skupni znesek poroštev ne bo presegal 200 milijonov EUR, operativne naloge v zvezi s poroštvu pa bo izvajala SID banka.

Državno poročstvo Republike Slovenije preneha, če:

- je banka pri odlogu plačila kršila ZIUOPOK ali
- banka ni obvestila SID banke o začetku postopka insolventnosti kreditojemalca najpozneje 14 dni pred iztekom roka za prijavo terjatev.

3. NOVI UKREPI V POSTOPKIH ZARADI INSOLVENTNOSTI IN PRISILNEGA PRENEHANJA

Dodatni položaj insolventnosti – ZIUZEOP obstoječim domnevam insolventnosti dodaja še neizpodbojno pravno domnevo trajnejše nelikvidnosti, če pravna oseba, podjetnik ali zasebnik (zdravnik, notar, odvetnik, kmet ali druga fizična oseba, ki ni podjetnik in dejavnost opravlja kot poklic) pridobi denarna nadomestila po interventnih predpisih za plače in prispevke delavcev in jih v 1 mesecu ne izplača delavcem. Domneva trajnejše nelikvidnosti velja še 4 mesece po razglasitvi konca epidemije.

Odlog obveznosti posloводства za vložitev predloga za začetek stečajnega postopka ali prisilne poravnave – posloводство ni dolžno vložiti predloga za začetek prisilne poravnave ali stečaja, če je insolventnost družbe posledica razglasitve epidemije. Ta pogoj je izpolnjen, če družba opravlja dejavnost, katere opravljanje je bilo z vladnim, ministrskim ali občinskim aktom prepovedano ali bistveno omejeno. V drugih primerih pa bo posloводство moralo dokazati, da je insolventnost posledica epidemije. Ukrepi velja za čas epidemije in 3 mesece po razglasitvi konca epidemije.

Organi družb imajo tudi daljše roke za izpolnitev obveznosti v okviru insolventnih postopkov, med drugim se rok za sklic skupščine in dokapitalizacijo podaljša za 1 mesec po razglasitvi konca epidemije, če dejanj organov družbe zaradi epidemije ni mogoče pravočasno izvesti v času epidemije.

Odložitev odločanja o upnikovem predlogu za začetek stečajnega postopka – za družbe, ki so postale insolventne zaradi razglasitve epidemije, se podaljšuje čas, v katerem dolžnik doseže finančno prestrukturiranje in posledično prenehanje insolventnosti. Pogoji insolventnosti zaradi epidemije je izpolnjen, če družba opravlja dejavnost, ki so jo oblasti začasno prepovedale ali bistveno omejile.

V tem primeru lahko sodišče odloži odločanje o upnikovem predlogu za začetek stečaja za 4 mesece in dolžnik lahko opraviči svojo zahtevo za odložitev odločanja v 4 mesecih. Ukrep se uporabi na predlog upnika, vložen najpozneje v 2 mesecih po razglasitvi konca epidemije.

4. DAVKI

Zavezanci obrokov akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti in akontacije davka od dohodkov pravnih oseb za leto 2020, ki dospejo v plačilo od uveljavitve ZIUZEOP do 31. 5. 2020, ne plačajo.

5. UKREPI NA PODROČJU PRANJA DENARJA IN FINANCIRANJA TERORIZMA

ZIUZEOP določenim zavezancem po Zakonu o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma omogoča prilagojeno izvedbo pregleda stranke, ki se sicer praviloma izvaja z vpogledom v uradni osebni dokument stranke v osebni navzočnosti in pred sklenitvijo poslovnega razmerja.

Če ne obstaja povečano tveganje za pranje denarja in financiranje terorizma, se lahko ugotavljanje in preverjanje istovetnosti stranke preloži za največ 1 mesec po sklenitvi poslovnega razmerja, v primeru daljšega trajanja epidemije pa za največ 1 mesec po prenehanju epidemije. Kljub navedenemu so zavezanci pred sklenitvijo poslovnega razmerja dolžni izvesti vsa možna dejanja za poznavanje stranke v skladu z navodili pristojnih organov (pridobiti osebno ime, naslov stalnega in začasnega prebivališča, datum in kraj rojstva, davčno številko ali EMŠO, državljanstvo ter številko, vrsto in naziv izdajatelja uradnega osebnega dokumenta), vključno s snemanjem pogovora preko video povezave ter posledično hrambo osebnih podatkov. Enako izjemo za banke in hranilnice določa 7. člen ZIUOPOK.

6. UKREPI NA PODROČJU IZVRŠBE IN OSEBNEGA STEČAJA

Vsi prejemki, izplačani na podlagi ZIUZEOP, so izvzeti iz izvršbe po Zakonu o izvršbi («ZIZ») in iz davčne izvršbe po Zakonu o davčnem postopku («ZDavP-2»), kot tudi iz stečajne mase v postopku osebnega stečaja po Zakonu o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju.

Z dnem uveljavitve tega zakona se odloži izvrševanje sklepov o izvršbi v izvršilnih postopkih po ZIZ in davčnih postopkih po ZDavP-2.

***

Upamo, da vam bodo zgoraj predstavljena kratka pojasnila v pomoč. Seveda pa smo vam na voljo za kakršnokoli vprašanja, ki se vam bodo pojavila pri vašem poslovanju.

Ljubljana, dne 7. 4. 2020

Odvetniška družba Fatur Menard

Vse informacije, vsebovane v tem dokumentu, temeljijo na veljavni zakonodaji in so pridobljene iz javno dostopnih virov. Ta dokument je pripravljen v informativne namene in ni nadomestilo za pravno svetovanje. Odvetniška družba Fatur Menard, o.p., d.o.o. ne jamči za točnost informacij in ne prevzema nikakršne odgovornosti za kakršnokoli škodo oziroma stroške v povezavi z morebitno uporabo v tem dokumentu predstavljenih informacij.